

Kuningas Ansipi uus Rõivas

Foto: SCANPIX

RÕIVAS VAJAB KIIVRIT:

Peaministri kandidaat Taavi Rõivas vajab kohe kiivrit, mis kaitseks teda konkurentide ja oponen-tide turmtule eest. IRL, Hans H. Luige meedia, ERR, Tallinna TV, Postimees, Kesknädal jpt ei kavatse ambitsioonikat, kuid elukogemusteta noormeest hellitada. Esimene takistus, mis tal ületada tuleb, on valitsuse moodustamiseks kokku saada 51 häält Riigikogus. Tallinna ekslinnapea Jüri Mõis sellesse ei usu (Pealinn 17.03). Rõivasel seisab ees terve kadalipp ja vaid selle läbimine näitab, kas temas peitub meelekind-lust ja südikust, et pähe-sadavaid hoope vanku-matult taluda.

„EDGARI ENNUSTUS”

„Diil Ansipi ja Kallase vahel võib päädida sellega, et Ansip komisjoni voliniku koha saab, aga Kallas peaministriks ei saa. Reform laiutab käsi ja kurdab näiteks, et koalitsioonipartner IRL oli nõus ainult Paetiga. Ajalooline ironia, sest ka Kallas tegi volinikuks saamiseks diili Res Publ-caga, mida ta hiljem ei suutnud või ei soovitud täita. Diil jäi pooleli. Ka praegune diil võib jääda pooleli,“ ennustas Tallinna linnapea Edgar Savisaar 12. veebruaril Postimehes.

Seega Edgar Savisaarele näis juba varakult võimalik, et Kallas võidakse oma-de poolt „kotti“ panna. Täpselt kuu aega hiljem, 12. märtsil osutuski „Edgari ennustus“ prohvetlikuks. Siim Kallas jäi „vabatahtlikult“ peaministri kohast ilma ja Ansip tüürib täie veendumusega Euroopa Komisjoni asepresidendi kohale.

Mis siis juhtus?

Paistab kangesti välja, et Reformipartei tõmbas sihilikult Kallaselt tooli alt ära. 18. märtsil „Foorumis“ küsis saatejuht Andres Kuusk Laine Randjärvelt korduvalt, miks Reformierakond ei korraldanud pressikon-verentsi kohe alguses, kui Eesti Päevalehe süüdistus-telaviin Kallast matta äh-

vardas. Randjärv jonnakalt ei vastanud sellele küsimu-sele kuni saate lõpuni. Urmo Soonvald imestas Delfis (16.03) samuti, miks oma erakond Kallast ei kaitsnud. „Partei ei aidanud toonast perioodi selgitada; avaliku-se ette ei lükatud arva-musliidreid; ajakirjandust ei kutsutud Kallase suhtes hoogu maha tõmbama; meediasse ei lekitatud tee-masid, mis oleks Kallase garantiiloo kõrvale lüka-nud,“ kirjutab Soonvald. Tundub nii, et Kallase lük-kas kõrvale Ansipi-leer Re-formierakonnast. Täpselt seesama seltskond, kes mõ-ni aeg tagasi erakonna sise-valimistel pettusega vahele jäämise hirmus ja asja ava-likuks tulemise hetkel suu-nas kogu tule Kristiina Oju-

landile. Ansipi-tiiva suurim rivaal Ojuland kõrvaldati tol hetkel meisterlikult. Nüüd tehti sama Siim Kal-lasega. Selles näib olevat üsna üksmeelel ka praegune meedia – et Kallase lükkas eemale tema oma erakond.

Just Siim Kallases lahti saamise

eesmärgil lekitasid Ansipi-meelsed noororavad meediasse nn musta nimekirja, kellega Kallas ei tahtvat tulevikus koostööd teha. Nendeks olid väidetavalt välis-minister Urmas Paet, justiitsminister Hanno Pevkur, keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus, rahandusminister Jürgen Ligi ja Riigikogu fraktsiooni esimees Jaanus Tamkivi. Ka Kesknädalale sahistati, et Kallas eelistanuks valit-

susse kutsuda vanema ora-vapõlvkonna esindajaid – Heiki Kranich või Toomas Vilosius näiteks, koguni Märt Raskist oli juttu. See kõik ajaski närvi noo-red oravad, kelle jõud vahe-pealse kümne aastaga on kasvanud suureks ja mõju-kaks. Kallas seda ei adu-nud. Järgnes see, mis järgnema pidi. Lisagem veel, et pea-aegu kogu meedia on IRL-i käes, ja mahajäetav koaliti-sioonipartner küttis omalt poolt Kallasele tuld alla. Isegi Edgar Savisaar (see-kord heatahtliku opositi-siooni rollis) pakkus Kal-lasele ainsa püsijäämi-se võimalusena IRL-ile truuks jäämist. Kallas aga sihtis vaid aastaisse 2015–2016 ja nägi seal enda juhtimisel terenda-

mas Reformi oivalist vali-mistulemust ning tema isiku hilisemat pärgamist presi-dendiametiga. Kuidas sinna aga jõuda? Nendel esimestel trepiast-metel komistas Kallas saa-tuslikult.

34-aastase karjääri-poliitiku Rõivase

tõenäoline saamine pea-ministriks tekitab muidugi küsimusi. Kõigepealt esitas need Kadri Simson: miks erakond ei leidnud valitsus-juhti oma aseesimeeste seast, keda on tervelt neli: Paet, Ligi, Kaja Kallas ja Keit Pentus-Rosimannus? Ja muidugi kordub reform-istide äraproovitud ja seni õlitatult töötanud muster!

Loe edasi lk 3

Juhtkiri

Valitsuskriis –
tekis või tekitati?

ANDO LEPP
õigusteadlane

Minu esimene küsimus kõlab nii: kas valitsuskriisi on põhjustanud Eesti enda sisepoliitiline olukord? Või ei ole seal taga meie oma sisepoliitiline olukord?

Vastan: meie sisepoliitiline kriis ei ole esile kutsunud Eestist endast, vaid välisjõudude poolt, kes on pika aja jooksul kannatlikult jälginud poliitilist ja majanduslikku olukorda Eestis.

Kas meie poliitikutel on tõesti nii lühinägelikult arvavad, et „maailma tegijad“ suurriigid USA, Saksamaa, Inglismaa, Venemaa, Hiina jt, aga ka Skandinaavia, ning muidugi ka EL ja NATO, ei jälgi suure huviga, mis toimub Baltimaades kui geopoliitiliselt tähtsates Euroopas ja Aasias (mõtteliselt) eraldavates riikides? Nad kõik jälgivad meid, ja veel kuidas! Ja see on täiesti loogiline. Selleks et seda mõista, ei ole vaja kuulata turujutte ega mõne „õllese“ poliitiku heietusi.

Paljusid pikaajaseid poliitika sees olnud inimesi on jätkuvalt huvitanud üks eriti tähtis küsimus: kes pidid 1991. aasta eduka putši järgselt saama Eesti NSV kolmeks peamiseks juhtinaks?

Esiteks. On olnud kuulda arvamusi, et üheks peameheks pidi saama hilisem sõjajärgne esimene president Lennart Meri, kellel oli nõukogude ajal suuri teeneid Nõukogude Liidu välispoliitika kindlustamisel (VEKSA, KGB).

Teiseks. Võttes appi jällegi loogika, tundub tõenäoline, et peaministri kandidaadi Siim Kallase ootamatu loobumine kannab just seda pitsi, et just tema võis olla Eestis teine figuur „õnnestunud“ putši korral. Oli ju temagi väidetavalt truualamilikult teeninud Nõukogude Liitu. Võibolla just temast taheti teha Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimees (ikkagi majandusteaduslik haridus). Ja nüüd, kui ta ei tagane peaministri kandidaadi ega väidetavalt tulevikus ka presidendi

KESKMÖTE: Meie noorpoliitikutel on vaja eriti hästi teada just Eesti lähiminevikku.

ametikoost, avalikustatakse kogu tema nõukogudeaegne tegevus. Tundub, et Kallase kogu teadlik elu on olnud kui üks õiguserikkumiste ahel, mille tagajärjeks oli nüüd „saba jalge vahel“ Brüsselisse lidumine...

Ääremärkusena olgu öeldud, et alles äsja ta tütar Kaja Kallas väitis ajalehtedes, et võtab Europarlamentis oma poja kaasa. Tuletan meelde, et tema sai täiesti tundmatu tegelasena Riigikogu 12. koosseisu valimistel 3017 e-häält ja ainult 70 tavahäält. Jäägem ausaks – need ei olnud legitiimsed valimised.

Kolmandaks. Kes on (oli) siis kolmas tubli eestimaalane, kes putšijärgselt pidi juhttroikas kuuluma? Seda teab arvatavasti president Arnold Rüütel, kes ei ole tahtnud seni aga nende „härrade-daamide“ nimesid avaldada, kuna tema vastandidaadiks presidendivalimistel oli ikka ja jälle Lennart Meri. Tõlmal USA ja Venemaa tipp-poliitikutel olid üheselt venemeelse Meri poolt, mitte aga eestimeelse tippkommunisti Rüütli poolt.

Kuid ajad on muutunud. Taas on esile kerkinud USA ja Venemaa vastasseis. Vast nüüd oleks väljaütleamiseks sobiv aeg, kuna ka Siim Kallase kaasuse ajendiks oli arvatavasti Ukraina kriis ning läänemaailma poliitikutel sai villand niisugustest „teenekatest“ nõukaaegsetest seltsimeestest.

Miks ma tuletasin seda kõike meelde? Aga seepärast – kes minevikku ei mäleta, elab tulevikuta (Juhan Liiv). Meie noorpoliitikutel on vaja eriti hästi teada just Eesti lähiminevikku.

Tahaks loota, et Taavi Rõivas, kui ta saab Riigikogus 51 poolthäält ja asub valitsust juhtima, püüab vältida „suure isamaalase“ Mart Laari poolt tehtud tohuid vigu, mis on jätnud kohutava jälje meie sotsiaal- ja majandusellu. Seda rääpust mängu jätkasid tänini reformistid Andrus Ansipi juhtimisel, ja tahavad edasi jätkata IRL-i tegelased Urmas Reinsalu juhtimisel. Ka reformarite „lootustandev“ vangerdus Kallas (kuningas) - Ansip (vanker) oli oma olemuselt nii ebaeetiline kui ka ebaprofessionaalne – nende eesmärk oli vaid, et me ise midagi ei toodaks, et oleksime vaid odav tööjõud arenenud riikidele. Senine poliitika on põhjustanud töökäte korvamatu väljarände (loe: Läände küüditumise); samuti oli vaja õhutada (IRL-i eestvedamisel) viha Eestis elavate erinevate kogukondade vahel.

Samas on tervitatav, et valitsusse ei pääse teistest erakondadest ärakaranud, s.t põhjakõrbenud tegelased (v.a Sven Mikser), olgu et Sotsiaaldemokraatlik Partei just nendest peamiselt koosneki.

NÄDALA NUPUD

Taavi Rõivas on valitsuskabineti suurim pangavõlgnik

Õhtulehe andmetel (2. juuli 2013) selgub ametiisikute majanduslike huvide deklaratsioonidest, et valitsusliikmetest on suurim laenukoormus sotsiaalminister Taavi Rõivasel. Deklaratsiooni järgi on Rõivas võtnud kaks eluasemelaenu, mille laenujäägid olid 10 kuud tagasi 124 460 eurot ja 179 056 eurot ehk ühtekokku 303 517 eurot. Lisaks nendele laenudele on ta võtnud veel ühe eluasemelaenu ka Swedbankist, mille laenujääk on 39 218 eurot. Seega ulatus sotsiaalministri ja nüüdse peaministri kandidaadi eluasemelaenu koor-

neil stsenariumisse kohe kuidagi.

mus kokku 342 735 euronit (5,36 miljonit krooni), mis tänaseks on eeldatavasti pisut vähenenud.

Teine suur laenaja valitsuskabinetis on välisminister Urmas Paet – tema laenukoormus jääb sotsiaalministri omaga samasse suurusjärku. Paet on Swedbankist võtnud eluasemelaenu, mille laenujääk oli eelmises deklaratsioonis 305 908 eurot (4,8 miljonit krooni). Ilmselt on sellistel eliitlaenajatel vaja valitsuses püsida ja eesterendav võimukaotus valimistel ei mahu

Reformi reiting madalaim, Keski oma kõrgeim

Delfi kirjutas 17. märtsil, et sotsiaal- ja turu-uuringute firma Saar Polli küsitlustulemustest selgub: uut Eesti valitsust on moodustamas kõige madalama reitinguga Reformierakond, kel on kõigest 10,6 protsendi valijate toetus. Samal ajal enim häält kogus Keskerakond (17,7%). Teiseks jäi SDE (12%) ja kolmandaks IRL (11,2%). Kui Riigikogu valimised toimusid sel pühapäeval, hääletaks nn väikeerakondade poolt 7% ja üksikkandidaatide poolt 11% valijaid. 30 protsenti valijaist ei osanud kedagi eelistada, keeldus vastamast, jätkas hääletusedeli tühjaks või ei hääletaks mitte kellegi poolt (15%). See küsitlus toimus veebruarimärtsis, kui Siim Kallase naasmine Brüsselisse polnud veel aset leidnud. Küsitleti 1225 valimiselist kodanikku.

Järjest enam inimesi mõistab, et olukord Eesti poliitikas on haige, kui ka uues valitsuses hoiab dirigendikeppi Reformierakond. Muidugi on neil 33 kohta Riigikogus, kuid rohkem kui poolteist aastat on nende reiting olnud erakondade saba lõpus ja ka kohalikel valimistel tabas neid häving. Sisuliselt puudub Reformil mandaat tänaseks valitsamiseks ja õigus on neil, kes haibivad erakorralisi valimisi. Politikaanlust põdevad poliitikutel pigem viivad riigi hukatusse, kui teevad midagi koos oma riigi heaks, mida näitas ilmekalt ka „haige rahva“ (Pätsi tsitaat) tegevus 1930-ndatel. Muide, päeval kui Siim Kallas pages Brüsselisse tagasi, möödus 80 aastat võimupöörde, kus Päts 12. märtsil 1934 kõrvaldas vapsid ja asus diktaatorina riiki juhtima.

Kogu tuhat allkirja – ja sinu mureküsimus jõuab Riigikokku

Riigikogu pressitalituse teatel võttis Riigikogu 12. märtsil põhiseaduskomisjoni algatusel vastu märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seaduse (nn petitsiooniseaduse) ning Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse muutmise seaduse eelnõu (518 SE). Seadus reguleerib Riigikogule üle antava kollektiivse pöördumise esitamise ja menetlemise korda. Kollektiivse pöördumise esitamiseks Riigikogule tuleb koguda vähemalt 1000 toetusallkirja. Seaduse väljatöötamisel arvestati 2012. aasta lõpul presidendilt ellu kutsutud Rahvakogu ettepanekut rahvaalgatus seadustada. Seni oli Eestis reguleeritud üksikisikute pöördumisele vastamise kord ja rahvahääletus, kuid

puudus vahelüli ehk grupiettepaneku tegemise ja menetlemise kord – polnud nn kollektiivse pöördumise ehk petitsiooni regulatsiooni.

Nüüd võivad kodanikud algatada allkirjakogumise mõne eriti valusa või terava probleemi suhtes, mille sõnastust, mõtet ja eesmärki peab toetama tõepoolest vähemalt tuhat inimest, tõestades oma toetust allkirja ja ID-koodiga. Kirja asub esimesena menetlema Riigikogu juhatus, kes siis otsustab kirja edasisaatmise vastavale komisjonile. Ideaalis peab kiri jõudma arutuseks ka Riigikogu täiskogu ette. Selle seaduse initsieeris pigem Euroopa Liit kui Rahvakogu.

IRL kaotas kohtus edgarsavisaar.ee domeenivaidluse

Keskerakond teatas, et Harju maakohus rahuldab Edgar Savisaare hagi Isamaa ja Res Publica Liidu (IRL) vastu domeeninime vaidluses. Kohus kohustas IRL-i andma üle domeeninimi edgarsavisaar.ee ning lõpetama nimekujundite edgarsavisaar; savisaaredgar; esavisaar ja savisaare kasutamine domeeninimede registreerimisel, kasutamisel ning nendel mis tahes sisuga informatsiooni ja veebilehtede

avaldamisel. Kõik menetluskulud jättis Harju maakohus IRL-i kanda.

IRL kasutas domeeninime edgarsavisaar.ee pahatahtlikult Keskerakonna esimehe alusetuks mustamiseks ja valimiskampaania valetamiseks. Keskerakond pole oma poliitiliste vastaste vastu võitlemiseks sedalaadi alatuid võtteid mitte kunagi kasutanud.

HIIBUSE NÄDAL

KAS RIIKLIK VÕI ERAKONDLIK KÄIK?

SUURMEISTERLIK GENIAALNE JA OOTAMATU ETTURIKÄIK!

KESKNÄDAL

Address: 10130 Tallinn, Toom-Rüütli 3/5
Tellimine ja levi: 6 177 717

Peatoimetaja Urmi Reinde urmi@kesknadal.ee 6 274 583
Uudistejuht Indrek Veiserik indrek@kesknadal.ee 6 274 571
Toimetaja Tiit Maksim tiit@kesknadal.ee 6 273 465

Toimetuse käsikirju ei tagasta. Kesknädalas ilmunud artiklid väljendavad nende autorite arvamust, mis ei pruugi kokku langeda toimetuse omaga.

Levi AS Express Post ja AS Eesti Post.
Lehte kirjastab MTÜ Vaba Ajakirjandus

Aasta betoonehitus – Ülemiste liiklussõlm!

Eriauhinnad Lasnamäe õigeusukirikule ning Jõhvi viaduktile

Eesti Betooniühing kuulutas betoonipäeval, 13. märtsil Tallinna Ülikoolis välja konkursi „Aasta Betoonehitus 2013” võitjad. Aasta betoonehituse aunimetuse teenisid Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimistööd. Kesknädalal on eriline heameel märkida, et see suur töö (mida korduvalt on nimetatud ka sajandi suurehituseks Tallinnas) tehti ära keskerakondliku linnavalitsuse juhtimisel. Mäletatavasti käis kogu selle liiklussõlme ehitamise ajal suur poliitiline sõda riigivalitsusega, kes taaskord ei soovinud „Savisaare ehitusele“ omalt poolt õlga alla panna.

Ülemiste sõlm tõi kaasa konkursi peaauhinna, mis läks pea-projekteerijale AS-ile K-Projekt. Tellija auhinna sai Tallinna Kommunaalamet; konstruktori auhinna – OÜ Estkon-sult ja OÜ Järelinge Inseneribüroo; ehitaja auhinna – AS Merko Ehitus Eesti, AS Ehitusfirma Rand ja Tuulberg; betooni auhinna – AS Betoonehitus, AS Rudus; raketise auhinna – AS Peri, OÜ Doka Eesti.

Ülemiste liiklussõlm on Eesti oludes mastaapne ja keeruline infraehitus – Eesti võimsaim ristmikulahendus, mis loob eeldused Ülemiste kujunemiseks Tallinna ja Eesti olulisimaks transpordisõlmeks (*Rail Baltic*, tramm lennujaamajne). Ehituslikult oli Ülemiste liiklussõlme keerukaim osa 680-meetrine sõiduteetunnel, millest 320 meetrit on maa-alust suletud osa. Tunneli rajamine nõudis pidevat töötamist kõrge pinnaveetasemega tsoonis ning kõige sügavam kohas mindi ligi 16 meetrit allapoole Ülemiste järve pinda. Ülemiste liiklussõlme oluline osa on ka 150-meetrine viadukt. Sild on rajatud muutuva kõrgusega karpristolõikega

raudbetoonaladele, mis on pingestatud järeltõmmatud pingearmatuuriga.

Žürii esimees Aadu Kana ütles meediale saadetud pressiteates: „Mis meile väga meeldib – betoonitööd on väga head! Väga ilusad kvaliteetsed betoonpinnad. Ja seda väga keerulistes ehitustingimustes. Ülemiste liiklussõlme puhul näeme kujukalt, kui asendamatu on betoon kaasaegses ehitusmaailmas.”

Lisaks Ülemiste liiklussõlmele sai eriauhinna projektijuht ja ehitaja Vladimir Issakov (ISA Group OÜ) asjatundliku ja läbimõeldud betoonehituse tööde juhtimise eest Jumalalema „Kiirestikuulja” ikooni õigeusukirikus Lasnamäel.

Siinkohal selgus ka laiemale avalikkusele ehk teadmataõsias, et algselt oli kirik kavandatud tellishoonena. Kuid žürii kommenteeris: „Tänu kiriku ehitusjuhi Vladimir Issakovi ettenägelikkusele, põhjendamis- ja veenmisoskusele võtsid tellijad vastu ainuvõimaliku otsuse – hoone tuleb ehitada betoonist. Nagu hiljem

SUUR KINGITUS AUTOJUHTIDELE: Kui autojuhid Tallinnas kipuvad virisema, justkui eelists linnavalitsus ühistransporti ja jalgrattaid autodele, siis Ülemiste ristmik tõestab vastu pidist.

selgus, oli see vägagi mõistlik otsus – neli korda tuli rahapudusel ehitus seisma panna, s.t konserveerida. Kokku kestis kiriku ehitamine 8 aastat.“

Aadu Kana lisas omalt poolt: „Võib vaid ette kujutada, mis oleks selle ajaga ehitist saanud, kui poleks olnud omaaegset õiget otsust – betoon!”

Eriauhinna ehitajale sai ka AS Teede REV-2 Jõhvi viadukti kui arhitektuurselt ja insenerlikult hea lahenduse sümpaatselt rajamiseks vormimise eest.

Konkurss „Aasta Betoonehitus” korraldati 14. korda. Selline võistlus aitab tutvustada betooni rohkeid kasutusvõimalusi ning tunnustada neid

inimesi, kes oma ideede rakendamiseks kasutavad seda kodumaist ehitusmaterjali. Lõpetuseks meenutab Kesknädal, et kui Ülemistel valminud suurejooneline ristmik oktoobris 2013 avati, suunas kogu Eesti peavoolumeedia oma põhitähelepanu avamispidustustele ja selles esinenud naljakale Ülemiste vanakesele,

aga mitte ehituslikule suursaavutusele. Täna võib Ülemiste vanakest pidada taas järvevoogudesse kadunuks, aga hiidristmik jääb tallinlasi ja mujalt teelisi teenindama aastakümneid.

Eesti Betooniühing, Kn

Fotod: Eesti Betooniühing

Kuningas Ansipi uus Rõivas

Algus esilehel

Et kõik halb, mis me tegime, tuli IRL-ist, ja nüüd on meie partneriks SDE, mis tähendab, et kõik hea, mis me teeme, juhtub ikka tänu taevale (loe: Reformierakonnale)! Nii juhtus see ka 2002. aastal ja 2005. aastal, kuid tollal valiti oma näo puhastajaks ja valitsuses tehtud pattude lunastajaks Keskerakond. Muidugi meenus eestlastele kohe ka Euroopa noorim peaminister Mart Laar (32) aastast 1992. Meenus ka see, et Laar asus toona kibekähku ellu viima oma rahastajate poliitikat, kelleks olid esmajoones väliseestlased ja Saksa fondid. Nii allub ka ootamatult peaministrirõivasse rietatud Rõivas jätkuvalt Andrus Ansipile ja Jürgen Ligile ehk senisele kursile. (Imelik, et keegi ei usu, nagu suudaksid sotsid midagi valitsuses ära teha, kui just kosmeetika välja arvata.) Ja üks asi veel – Siim Kallas, lisaks veale, et alahindas IRL-i, soovis üldse natuke liiga suurt tükki: anda Reformile uus hingamine ja tõsta reitingut; võimaldada Ansipile viisakas taandumine; võita järgmisel

aastal valimised ja moodustada valitsus; saada ise presidendiks, ning lõpuks panna oma tütar Kaja Reformierakonna esinumbriks eurovalimiste nimekirjas. Tunnistagem, suur tükk ajas suu lõhki. Selles valguses tundub Taavi-poisi esilekerkimine lausa nunnukonkursi võiduna.

Kuid küsiks veel.

Miks eelistas oravajuhatus Rõivast Paetile ja Pevkurile? Paet on ju varem andnud pigem nõustuvaid signaale. Ja ta on ka kõige populaarsem selle valitsuse minister üldse. Ilmselt Paet lihtsalt tunneb olukorda erakonnas, ja ju see pole just parajasti nii roosiline, et võtta vastu valitsusjuhi amet, mis nõuab kindlat tagatuba. Samuti ei sobi Paetile kui sümpaatsel isemõttele peaministrina jätkuv allumine Ansipile ja Ligile. Igatahes kutsub Kesknädal kõiki Reformierakonna toetajaid eelolevatel Euroopa Parlamendi valimistel hääletama Urmas Paeti poolt! Pevkuri kohta aga on juba ammu sahistatud, et omal ajal liikusid tema kaudu väidetavalt 5 miljo-

KESKNÄDALAL ON KAHJU:

Siim Kallast ei aidanud seekord jalgrattakiiver. Oleks pidanud Eesti poliitikasse naasmiseks tugevalt relvastuma.

Foto Scanpix

nit krooni, mille eest transiidirimehed Sergei Glinka ja Maksim Liksutov ostsid Reformierakonnalt Eesti kodakondsuse ja millest Pevkur olevat „vaevatasuna” osa raha endale saanud ja selle eest Tallinna maja ehitanud. Need sahinad pärinevad taas Reformi-

erakonna enda seest, mistõttu ka Pevkuri asumine kõrgeimale ametipostile oli riskantne.

Mis Kesknädalat enim hämmastab,

on see, et isiklik võimuihi ansiplaste leeris osutus nii suureks, et valitsuspositsioonide kaotamise

hirmus oldi valmis isegi „isakesele” Kallasele vee peale tõmbama. Ehk siis ainsale inimesele, kes tõepoolest oli võimeline aastaga kasvatama Reformierakonna reitingut. Ellujäämiseks peab eriti kriisiaegadel erakonda juhtima suurt pilti nägev erudeeritud ja elukogenud vastutustundlik poliitik. Rõivases ega Pevkuris seda materjali ilmselgelt pole (veel). Nad on lihtsalt korralikud ja kuulekad poisid. Kuid selliseid poisid me oleme juba näinud – ka Villu Reiljan püüdis noore Karel Rüttili kaudu omal ajal Rahvaliitu edasi juhtida. Täna me teame, kui kurb lõpp sel plaanil oli. Ja üks huvitav asi on sel Rüttilil ja Rõivasel veel ühine – mõlemad on suurimad miljoni laenajad (loe: eriti sõltuvad).

Arukuse ja mõistlikkuse mõõtme

on Reformierakond igal juhul minetanud. Nagu oli õigus ka Urmas Reinsalul – kadunud on nende usaldusväärsus. Pärast Siimu pagendamist on järele jäänud sisutult ja teadmata suunas hulpiv, välisele särrale rõhuv ja iseend asendamatuks pidav

inimkooslus, millest väljapoole kiirgab esmajoones naeruväärstust (nt seesama Laine Randjärve abitu esinemine „Foorumis”, aga ka Ansipi endiselt enesekindlalt kivine hoiak). Kui tsiteerida klassik Villu Reiljanit: ka Reformierakonnal oleks paras hetk tegelda sisekaemusega. Näiteks lugeda Shakespeare'i „Richard III” või minna Linnateatrisse vaatama kirjandusgeeniuse „Hamletit”. Nad saaksid teada, et arulageda kavaldamise resultaat on igal ajal ikka üks ja seesama. Olukorda, kus miski on mäda Eesti riigis, ei muuda see, kui vangerdame 17-ndat aastat ühtsamu poliitika, mitte aga erinevaid poliitika. „Sa võid lollitada kõiki inimesi mõni aeg või mõndasid kogu aeg, kuid sa ei saa lollitada kõiki inimesi kogu aeg” – nõustub Kesknädal USA presidendil Abraham Lincolni vankumatu tõega. Kesknädal hoiatab: järgmise aasta märtsis võib Reformierakonnatähtkustudasama kuulusetult kui Koonderakonna oma.

*Urmi Reinde
Indrek Veiserik*

USA teadlane: Ukraina võib tuua uue külma sõja

USA presidendi George Bushi nõunik ja Mihhail Gorbatsõvi hea sõber, New Yorgi Ülikooli õppejõud Stephen F. Cohen (pildil) kirjutas juba 4. veebruaril 2013 ajakirjas *The Nation*, et USA ja Venemaa vahel on oodata uut külma sõda.

Kahe riigi vahelisi suhteid pingestasid siis arutelud raketi-kaitsekiibi rajamise üle, probleemid Lähis-Idas ja USA kriitika Venemaa sise poliitika aadressil.

USA alttõmbamised

2012. a detsembris võttis USA Kongress vastu nn. Magnitsky akti, mis lõi veelgi tugevama mõra kahe riigi suhtesse. Magnitsky akti kohaselt kuulutati osa Venemaa ametnike süüdi olevalks „inimõiguste rikkumistes Venemaal“. Seepeale otsustas Venemaa anda vastulöögi – Riigiduum pani orbude adopteerimisele USA-sse keelu, mis jõustub 2014. aastal. Cohen tõstab esile, et Putini autoritaarse režiimi tingimustes täitus Venemaa meedia orbude USA-sse adopteerimise keelu

vastase kriitikaga. Seevastu USA-s *mainstream*-meedia üksnes kiitis takka Magnitsky akti vastuvõtmist. Cohen meenutab, et president Barack Obama üritas 2009. aastal taas luua häid suhteid Venemaaga. Obama palus selle eesmärgi nimel Venemaalt kolme järeleandmist: abi NATO vägede varustamisel Afganistanis, karmimaid sanktsioone Iraani suhtes, Venemaa hoidumist ÜRO Julgeolekunõukogus hääletamast lennukeelutsoonide kehtestamise üle Liibüa kohal.

USA sai kõik need tahtmised. Vastutasuks soovis Venemaa NATO laiendamise lõpetamist endistesse NSVL-i liiduvabariikidesse, kompromissi Euroopa raketi-kaitsekiibi küsimuses ja USA hoidumist otsesest sekkumisest Venemaa poliitilisse ellu. USA loomulikult Venemaa nendele soovidele vastu ei tulnud ja selle asemel on loetletud teemad pigem eskaleerunud, ning seda USA meedia heakskiidul, rõhutab Cohen.

USA meedia on Coheni hinnangul viimastel aastatel pidevalt ajanud külma sõja joont, kurtes, et Washington käitub Moskva suhtes liiga pehmelt. Väsimatu ja fakte eirav Putini demoniseerimine USA meedias on Coheni sõnul avalikkuse eest peaaegu täiesti kaotanud tõsise ja sisutiheda analüüsi.

Ligi 30 aastat tagasi aitasid erinevad laiapõhjalised USA meedia käsitledud NSV Liidu kohta president Ronald Reaganil Mihhail Gorbatsõvile poolele teele vastu tulla, millest alates ühisel kahepoolsel jõul tehti lõpp külmale sõjale. Nii Reagan kui ka Gorbatsõv said suhteid soojendades Coheni arvates mõlemad tunda tugevat kriitikat oma parteisisestelt oponentidelt ja meedialt, kuid nad leidsid ka toetust. Liiga palju võib Coheni meelest olla muutunud vahepealsete aastate jooksul nii Washingtoni kui ka Moskva poliitika kvaliteedis, et niisugused vastastikused lähenemisprotsessid võiksid leida aset ka tänapäeval.

Ekstremistid võtsid Maidanil juhtimise kohe üle

Tänavu 20. veebruaril *The Nation*'ile antud intervjuus meenutas Cohen, et eelmise aasta novembris assotsiatsioonileppe sõlmimisel ütles Euroliit Ukrainale: „Sa pead valima Venemaa ja Euroopa vahel!“ See polnud ettepanek, vaid ultimaatum, mis esitati Janukovõtšile, selleks et Ukraina allkirjastaks leppe Euroliiduga.

Cohen märkis, et meedias tol ajal miskipärast ei levitatud Vladimir Putini sõnu, kes oli küsinud: miks peab Ukraina valima? Coheni väitel tahtis Putin Ukrainat koostöös Läänega majanduslikult aidata, kuid see ettepanek lükati Brüsselis ja Washingtonis tagasi.

Pärast assotsiatsioonileppes loobumist tulidki protesteerijad Kiievi tänavatele. Coheni sõnul võtsid ekstremistid nn. modernsetelt demokraatlikelt liidritel otsekohe juhtimise üle. Oma intervjuus Cohen ütles, et ka USA jõud kannavad osa vastutust selle eest, mis Ukrainas toimub, ja et nende kätel on verd. Ta väljendas oma tülgaust selle üle, et inimestel, kes hiljuti loopisid vaid Molotovi kokteile, on nüüd relvad, millega tulistatakse miilitsa pihta. „USA ei lubaks sel juhtuda üheski lääne-riigi pealinnas, ükskõik kui õige siis ka selle tegevuse põhjendus poleks. Kuid USA ja Euroliit vaatavad sellele Ukraina puhul läbi sõrmede.“

Cohen ennustas, et Ukrainas võib puhkeda kodusõda. Akadeemiku ennustusel võib tekkida uus Lääne ja Ida vaheline külma sõja piir, mis seekord ei läbi mitte Berliini, vaid asub otse Venemaa piiride juures – slaavi tsivilisatsiooni südames. Kui sellest kujuneb uus külm sõda, toob see endaga kaasa permanentse ebastabiilsuse ja pideva võimaluse suure sõja tekkeks suurriikide vahel.

Cohen ütles intervjuus, et just see ongi Ukraina sündmuste taustal praegu kaalul.

Inglise keelest tõlkis ja refereeris Indrek Veiserik

Urbo Vaarmann: maainimesed

Riigikogu liige Urbo Vaarmann (KE) on parlamendis tegelnud regionaal- ja hariduspoliitikaga. Keskkonnamisjoni liikmena rõhutab ta intervjuus Kesknädalale, et maapiirkondade areng tammub paigal ning aastast vahevalitsusest pole siin erilist abi loota.

KESKNÄDAL

Urbo Vaarmann, eelmisel nädalal esitasid kirjaliku küsimuse sotsiaalministrile eriarstiabi kadumise kohta Mustvee linnast. Millised on arengud, kas oled juba vastuse saanud?

Teatavasti näeb Riigikogu kokukord ette, et minister vastab kirjalikule küsimusele kümne tööpäeva jooksul, mistõttu pole veel vastus minuni jõudnud. Küll aga kohtusin 14. märtsil Mustvee ja Kallaste linnapeaga ning Kallaste volikogu esimehega. Olen arutelusid pidanud ka Peipsiääre valla vanema ja volikogu esimehega. Eks kõige vastuolulisem kogu asja juures on ju see, et Mustvee ja Kallaste on haldusreformiplaanis tõmbekeskused, kuid nüüd on nad tõmbekeskuse funktsiooni kaotamas. Ühe teenuse kaotamine avab paratamatult tee järgmistele samasugustele otsustele. Ega Peipsiääre inimesed ilma-

asjata üle tuhande allkirja kogunud – neil on tõsine mure, et riik kolib nende juurest veelgi kaugemale, näiteks Jõgevale ja Tartusse. Hoian asjade käigul silma peal, ning loodetavasti on võimalik veel leida kompromiss kohalike elanike kasuks.

Oled Tartumaa olukorraga hästi kursis. Milline on hetkel sellekandi inimeste arvamus poliitikast ja ennekõike riigi juhtimisest?

Eks päevapoliitilised pöördelised sündmused ning valitsusevahetus on teatavat elevust tekitanud, kuid üldiselt ollakse pigem pettunud, et maaelule sedavõrd vähe tähelepanu pööratakse. Tartumaa väikesed vallad, mis jäävad Tartust kaugemale, maadlevad tüüpiliste probleemidega: noored lähevad Tartusse, pealinna või välismaale, sest tasuta tööd on kodukandis pea võimatu leida. Ka hariduses toimuv on läbimõtlema – minister

pakub ju koolide kinnipääsmise eest rahalist boonust. Ja vaesus – maal on rohkem vaesust kui paljud oskavad ettegi kujutada. Samas need inimesed ei virise, vaid püüavad ikka kuidagi hakkama saada. Kuigi see ei peaks ju nii olema, riik peaks juba appi tulema.

Millest siis kõige enam puudust tuntakse?

Esmatähtsad on muidugi tasuvad töökohad. Minu hinnangul pole valitsus suutnud ära kasutada maapiirkondade potentsiaali eeskätt turismi valdkonnas. Mõelge, kui kaua on Peipsi järve ja Emajõe äärsed alad! Kui ilusad on Jõgevamaa metsad! Ja nüüd mõelge, kui vähe jõuab sinna turistide välismaalt. Iga euro, mis tuleb meie majandusele lisaks, on tähtis. Suheldes Peipsi-äärsete omavalitsustegelaste ja ettevõtjatega kõlab vaid üks – nad on kaotamas lootust valitsuse toele.

Teise küsimusena toon välja maksupoliitika. Pean silmas regionaalseid maksusoodustusi, mille abil ergutada maatsettevõtjaid. Kui me ei too lauale lahendusi, mis aitaksid maapiirkondi võimekuselt

pealinnale lähemale, siis pole mõtet ka imestada, et inimesed maalt ära lähevad. Sellega on väga lähedalt seotud seesama riigi kohalolu – kooli, postkontori, bussitühenduse ja arstiabi olemasolu on paratamatult need asjad, mida inimesed elukohta valides oluliseks peavad.

Kolmandaks märgin ära regionaalpoliitika laiemalt. Pooldan väga Edgar Savisaare poolt välja käidud ideed, et ühistransport peaks olema tasuta kogu Eestis. Just liikumisvabadus ja -võimalus on need, tänu millele jäävad inimesed maale elama. Tasuta ühistransport avaks uusi võimalusi ja jätaks inimestele realselt rohkem raha kätte. See pole mitte ainult majanduslik, vaid ka sotsiaalpoliitiline meede elu edendamiseks maal. Me ei tohi unustada, et riik doteerib juba praegu bussiliiklust märkimisväärsete summadega.

Kuidas hindad peagi ametisse asuva uue valitsuse võimekust tegeda maaelu-probleemidega?

Eks kõigepealt tuleb ära oodata koalitsioonileping ja valitsuse koosseis, kuid

E-valimiste riskide kõrvaldamiseks vaja veel palju tööd teha

E-valimised võivad osutuda efektiivseks lahenduseks valimiste kättesaadavamaks muutmisel ja aidata suurendada noorte osavõttu hääletamisest, kuid samal ajal kui internet on pangatehingute läbiviimiseks piisavalt turvaline, ei kehti sama veel poliitiliselt siduvate valimiste kohta. Kuna aga probleemsete alade uurimine kiirelt edasi areneb, ei tohiks see enam kauaks nii jääda, kirjutavad 24. veebruaril Birminghami ülikooli arvutiteaduskooli arvutiteadlased Mark Ryan ja Gurchetan S. Grewal demokraatiaprobleeme käsitlevas väljaandes *democraticaudit.com*. Kesknädal refereerib seda kirjutist, et rõhutada e-valimiste teema päevakajalisust. Pikemat versiooni artiklist loe Kesknädala portaalist.

Kus e-valimisi realselt läbi viiakse?

Nad tõstavad esile, et mõnedes riikides juba kasutatakse seaduslikel valimistel e-hääletamist. Eestis võeti e-hääletamine esmakordselt kasutusse 2005. aasta kohalikel valimistel ja 2007. aasta parlamendivalimistel. Autentimiseks kasutavad valijad Eesti ID-kaarti, mis on kohustuslik riiklik isikutõendav dokument. Sündimise vastu kasutatakse põhimõtet, mille kohaselt loeb viimasena antud hääle, ja kui valija otsustab minna valimisjaoskonda, siis seal antud hääle tühistab kõik interneti vahendusel antud hääled, märgivad artikli autorid.

„Ka Norra viis 2011. aasta kohalike valimiste ajal läbi proovi e-valimised. Eestis ja Norras läbi viidud valimised näitavad, kuidas e-hääletamist on võimalik laiahaardelistel riiklikel valimistel kasutada,

kuid nende valimiste käigus kasutatud süsteemid rahuldavad vaid osaliselt teatud kindlaid nõudmisi. Eesti ja Norra valimissüsteemid ei võimalda *end-to-end*-tulemuse kontrollimist, kuna valijatel ja vaatlajatel tuleb teatud osa süsteemist lihtsalt usaldada. Sündimise vastu võimalk neis kasutatavaid sundusevastaseid meetodeid ära petta,“ kirjutavad Ryan ja Grewal.

Valimistel, kus sundust ei peeta suureks probleemiks, on võimalik edukalt kasutada nende sõnul üht teist süsteemi nimega *Helios*. Belgias asuv Louvaini Katoliku Ülikool kasutas näiteks seda rektorivalimistel. Rahvusvaheline Krüptoloogia Uuringute ühendus (IACR) viis 2010. aastal Heliosega läbi libalavalimised. „Süsteem võimaldab igaühel valimisi kontrollida. See kaitseb mõistlikul määral ka valija privaatsust,“ märgivad teadlased.

E-valimised mugavad ja taskukohased

E-valimistel on raske vältida nende sõnul probleeme nagu sundus ja hääleostmine ning seetõttu on välja töötatud elektroonilisi valimissüsteeme valimisjaoskondades kasutamiseks.

„*End-to-end*-kontrollitavusega valimissüsteeme nagu *Prêt à Voter* ja *Scantegrity* kasutatakse kontrollitud keskkonnas (valimisjaoskonnas). See võimaldab anda võrreldes e-valimissüsteemidega suurema turvalisuse garantii,“ märgivad autorid. Nad toovad välja, et Austraalias asuv Victoria valimisjaoskond (VEC) võtab kasutusele *Prêt à Voter*-süsteemil põhineva süsteemi, mida hakatakse kasutama Victoria osariigi 2014. aasta valimistel. „Valimisjaoskonna valimissüsteemid vastavad tarkvara-sõltumatus ja mõnelele sundimatus nõuetele, kuid valimisjaoskonnad on vaid vaheetapp. Nagu e-pan-

gandus, nii on plaanis ka valimised viia interneti, kuna see on mugav ja taskukohane,“ kirjutavad Ryan ja Grewal.

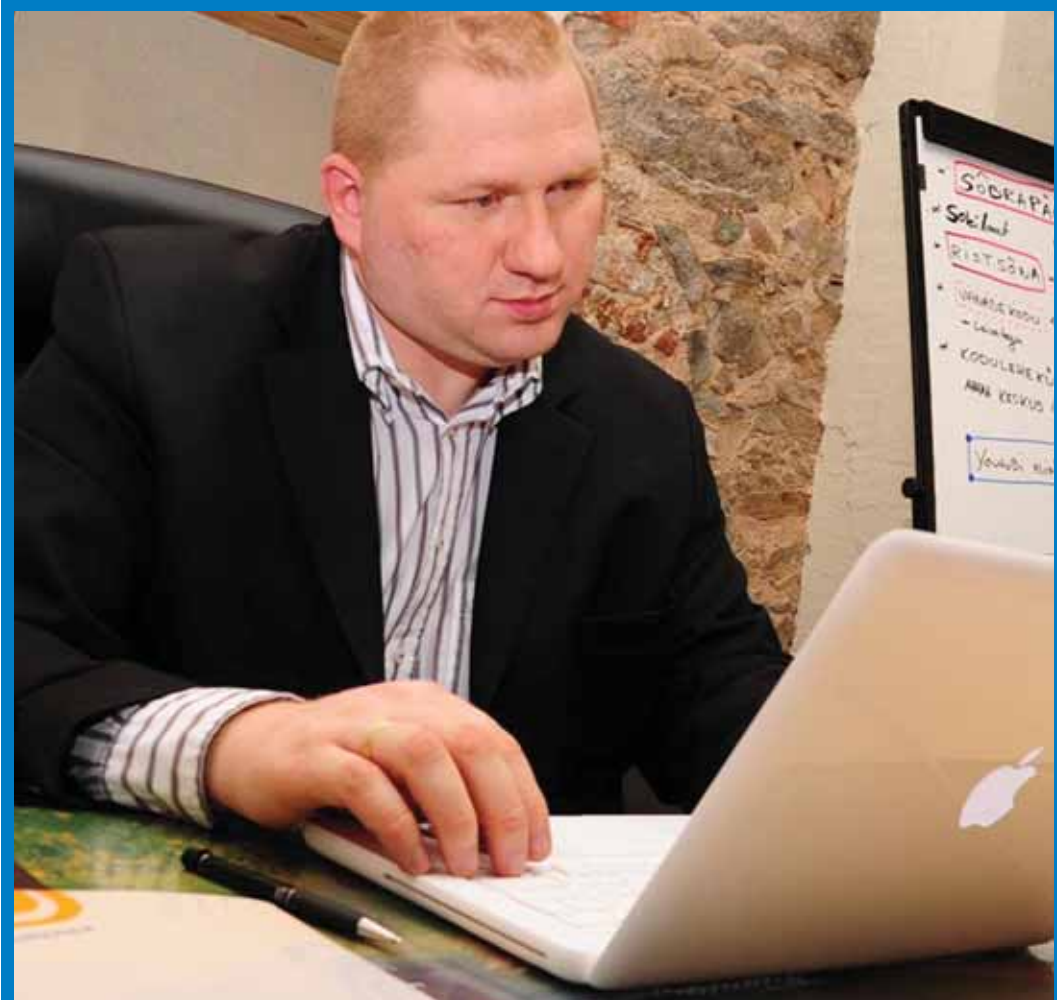
Mida lähitulevikus oodata?

„Veel mõnda aega tagasi oli üsna tavakohane arvata, et e-valimised ei saa olla turvalised, kuna valijate arvutid ise ei ole turvalised. Siiski on osad riigid juba kasutusele võtnud valijapoolselt kontrollitavad e-valimised, kus arvutid valijatele tõestavad, et antud hääled on õigesti krüptitud. Osad neist valimissüsteemidest ei rahulda veel tarkvarasõltumatus ja sundimatus nõudeid, kuna kontrollimatu koduarvuti keskkond muudab selle keeruliseks,“ märgivad arvutiteadlased.

Nende sõnul turvalisuse poole pealt on vaja veel uurimisi läbi viia, et sunduse probleem lõplikult lahendada ja e-valimissüsteemide kasutamist parandada. Kuni seda saavutatud pole, on raske Ryani ja Grewali sõnul e-hääletamist seaduslikeks valimisteks piisavalt turvaliseks pidada. „Samas liiguvad teadurid küllaltki kiiresti edasi, ja hiljuti välja töötatud meetoditest lähtuvalt võime loota, et e-valimistest saab peagi reaalsus,“ väidavad IT-teadlased.

Kesknädalale vahendanud Siret Kotka

ootavad poliitikutelt tegusid

MURETSEB TARTUMAA PÄRAST: Urbo Vaarmann tahab, et Tartumaal areneks ettevõtlus ja inimesed saaksid tööd ja leiba.

midagi erilist loota pole mõtet. Tegemist on ju ikkagi valitsusega, mis saab olla võimul vähem kui aasta, ning pidevas valimiste-eelses seisundis kardetakse teha pöördelisi otsuseid. Ma ei näe, et maksu- ja regionaalpoliitika kuidagi muutuda võiks. Sotsidel pole piisavalt kogemust, et Reformierakonna senist kurssi muuta.

Ja lõpetuseks – Tartumaal otsustasid äsja Keskerakonnaga liituda kaks omavalitsusjuhti: Peipsiääre vallavanem Aleksandr Širokov ja Piirissaare vallavanem Jelena Umbleja. Kas Keskerakonna positsioon on Tartumaal tugevemas?

Loomulikult on mul Tartumaa edusammude üle hea meel! Tunnen nii Peipsiääre kui ka Piirissaare vallavanemat isiklikult – tegemist on teo- ja tahteliste inimestega. Olen täiesti kindel, et Keskerakond muutub üha tugevamaks mitte ainult Tartumaal, vaid kogu Eestis. Meie poliitika on mõistlik ja sotsiaalselt tasakaalus, ning järjest rohkem inimesi mõistab seda.

Kaval Putin ja mannetu Lääs

Kaval Putin korraldas pressikonverentsi valitud ajakirjanikele ja kutsus tagasi õppustel olevad väeosad, kui Ukrainale kuulutatud sõda oli täitnud oma eesmärgi: Krimm sai vallutatud, 22 tuhat Ukraina sõdurit on desarmeeritud paugutamata. Venemaa võimsus Krimmis kasvab iga tunniga. Putin võis sõjasaagiga uhkustada. Krimm on Venemaa valduses ja tagasi saab Ukraina selle sõjalise jõuga või Putini-Venemaa kokkuvarisemisel. Viimane on hetkel vähe tõenäoline, kuna Putini afääri toetab paljalt 99% Venemaa venelastest.

Masendav asjade kul, mida Lääs, olles segaduses ja võimetuses midagi ette võtta, pealt vaatas. Kavatsesid kesised sanktsioonid on maksimum; need pole seni ühelegi riigile kohest mõju avaldanud, veel vähem mõjutavad need Venemaad.

Krimm on Ukraina küljest ära rebitud, nagu rebiti osa Moldaaviast ja Gruusiast. Naivsus on arvata, et midagi võib veel Krimmis muududa; Lääs ei lähe Venemaaga sõdima. Referendumi tulemus oli ette teda. Lääne protest kustub kahe kuu pärast ja maailmal jääb üle tunnistada, et Venemaa on Läänele jälle ära teinud.

Pole mõtet peatuda Putini valedel, sest tõde seal polnud, jahvatades pidevalt Ukraina valitsuse mittelegitiimsusel, millest targutavad ka mitmed Eesti tarkpead. Putin tunnistas küll, et Ukraina uus valitsus tuli võimule revolutsioonilisel teel. Pole vist suurt vahet, kas revolutsioon teostati kaigaste või kahuritega. Kui toimub revolutsioon, siis on see teatava osa rahva tahe. Millisest legitiimsusest revolutsiooni käigus saab juttu olla? Putini taganutataval nõukogude võimul läks revolutsioonist legitiimsuse lähedusse jõudmiseni kolm aastat. Revolutsioonid toimuvad pealinnades, uue võimu kehtestamine kogu riigis nõuab paratamatult sundi, enne kui saab mõelda legitiimsusele.

Ukrainaga juhtunu peaks aga eestlasi tõsiselt muretsema panema oma riigi julgeoleku pärast. Küsitava võimekusega parempoolse valitsuse poolt paika pandud kõrgepalgalised riigikaitsejuhid on rahvale vestnud muinasjutte NATO kaitset ja kiirreageerimisjõududest. Pajatatud on Venemaa sõjalisest võimetusest, aga nüüd äkki selgub, et terve maailm väriseb Venemaa sõjalise võimsuse ees.

Kui mingid märkimisväärsed NATO kiirreageerimisjõud eksisteeriks, poleks Putin Ukrainale sõda julgenud kuulutada. Seega ka Baltikumi kaitsemisel kiirreageerimisjõududele loota ei mak-

Baltikumi kaitseks tuleks luua Eesti, Läti, Leedu ja Poola ühine sõjavägi.

saks. NATO-l on küll vägede juhtimiskeskused, kuid pole vägesid, mida juhtida. Iga liikmesriigi väed

satuvad NATO juhtimise alla riigi parlamendi nõusolekul. Väheusutav, et ühegi suurriigi parlament sellist nõusolekut annab, kui Eesti Ukraina olukorda satub.

Kindlasti väidavad eelpoolnimetatud juhid, et Eesti olukord NATO liikmena on teine. Kas ikka on? Venemaa on Ukrainale sõja kuulutamise läinud vastuollu sellise hulga rahvusvaheliste kokkulepetega, et Lääs peaks momentaanselt reageerima sõjaliste meetmetega. Aga ei reageeri, kardab maailmasõda. Lääs kardab maailmasõda, Venemaa ei karda. Kas ei juhtu sama, kui Eesti on ohus?

Kahtlemata on USA riik, kes võib pidada Venemaa vastu edukalt mistahes sõda. Kahjuks on see riik meist kaugel ning tal puudub strateegiline huvi meie piirkonna suhtes; veel vähem siis, kui Venemaa on muutunud nii agressiivseks, et ründab Baltikumi. Meie lähiümbrusest on USA oma väed ära viinud, märkimisväärsed jõudude tagasitoomine Euroopasse võtab kuid.

Seega on Eestil küll viimane aeg riigikaitsekontseptsiooni uuesti käsile võtta. See peaks lähtuma tihedast sõjalisest koostööst nende lähiriikidega, kes Vene agressiooni korral esimesena löögi alla satuvad. Selline koostöö võib osutuda ka tõsiseks vastuargumendiks Venemaa agressiivsele välispoliitikale. Baltikumi kaitseks tuleks luua Eesti, Läti, Leedu ja Poola ühine sõjavägi. Ainult nende riikide tihedast koostööst on võimalik välja arendada võitlusvõimelist, kõiki väeliike omavat armeed. Ilmselt tuleks selline lahendus kasuks kogu NATO ülesehitusele.

Muidugi pole see idee mingi uudis. Selliseid ettepanekuid tehti juba esimese vabariigi ajal. Häda on selles, et ühestki sõjalise koostöö kavatsusest Baltikumis pole asja saanud, mis on kujunenudki Baltikumi õnnetuseks. Kahtlane on praegugi, kas meie parempoolne, uhkusest upakil valitsus soovib kellegagi koostööd teha.

Lääs on Ukraina tuleviku suhtes Venemaaga hoogsalt läbirääkimistesse astunud. Tore oleks, kui Lääs ei unustaks Bismarcki öeldut: Venemaaga sõlmitud lepingu väärtus jääb alla selle paberi väärtusele, millele leping on kirjutatud.

Rein Pallas

Kas uus valitsuskoalitsioon päästaks haridussüsteemi?

Hariduspoliitika on 1990. aastatest peale põhimõttelises ummikus. Põhjuseks asjaolu, et samad koalitsioonipartnerid, kes valitsevad täna, loobusid siis Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni (ILO) selle 1975. aasta konventsiooni ratifitseerimisest, mille kohaselt peab inimese tööelu eelne ja aegne koolitamine andma talle võimaluse saada vastava kooli või kursuse lõpetamisel kutse ja kvalifikatsioon ning nende saamist või kvalifikatsiooni tõstmist tõendav diplom või tunnistus. See annab inimese elukestvale õppimisele reaalse sisu. Selle konventsiooni on ratifitseerinud kõik muud Euroopa riigid ja enamik maid maailmas, kuid mitte Eesti.

HEINO LEVALD
majandusdoktor

Selle asemel keelati Eestis 1990. aastate keskel meie tollase ja praeguse haridusministri ja IRL-i poliitika akadeemik Jaak Aaviksoo eestvedamisel kutse ja kvalifikatsiooni andmine

kõrg- ja kutsekoolide lõpetamisel sootuks. Kõrgkoolides piirdui lõpetamisel teaduskraadiga. 2000. a valmis TTÜ kauaaegse rektori ja toona Res Publica poliitiku, praegu Kutsekoja juhataja akadeemik Olav Aarna juhtimisel originaalne Eesti kutseandmine. Selle kohaselt ei korralda ega garanteeri kutset ja kvalifikatsiooni riik, nagu see peaks olema, vaid koguse tegevus anti eraõigusliku Kutsekoja ja kutseliitude korraldada.

Poliitikute eluvõõrus viis meid sajandi taha

Nii taastati demokraatia sildi all sisuliselt juba 19. sajandi lõpul Euroopas likvideeritud tsunftiseaduse tähtis osa. Nimelt oli selle seaduse likvideerimise üks

põhjustest tsunftide poolt sisse seatud põhjendamatult kõrgeid nõudeid kutse saamiseks, et konkurentsi piirata. Sellised on need nõuded enamasti ka nüüd. Nende täitmiseks ei piisa kõrg- või kutsekoolide õppekava täitmisest. Selleks tuleb sooritada eraldi eksam, milleks on vaja omal käel valmistuda. Ent kutse ja kvalifikatsiooni puudumisel ei saa küsida ka tehtava töö eest vääri- list palka ega korrastada tööturgu.

Nii õnnestus IRL-i eluvõõrastele akadeemilistel poliitikutel suunata Eesti haridussüsteem kaheks aastakümneks kutse-

asendada tuliste lahingutega õpetajate palkade, üliõpilaste stipendiumide ja koolide eelarvete problemaatika üle, mis on tegelikult juba varem nende endi poolt mitme reformiga tekitatud.

Töösused tuleb haridusele lisada

Kas õnnestub uuel koalitsioonil taastada kord, mille kohaselt tööelu eelne ja aegne koolid peavad hakkama andma lõpetanutele lisaks teadmistele ka töö- oskusi oma erialal? Seda nõuti juba sõjaeelises Eestis, samuti vahepeal. Sellise korra on omaks võtnud kogu Euroopa, seades

Kutse ja kvalifikatsiooni puudumisel ei saa küsida tehtava töö eest vääri- list palka ega korrastada tööturgu.

oskuste ja kvalifikatsiooni saamise osas tühikäigule. Tulemuseks on kvalifitseeritud töötajate arvu katastroofiline vähenemine ning siirdumine kutse ja kvalifikatsiooni omandamiseks õppima või tööle välismaale. Viimastel aastatel on haridustegelastel õnnestunud haridussüsteemi sisuline arutamine

oma ühtsete kutsete loomise programmi just nende alustele. Või kestab meil edasi haridussüsteemi põhimõtteliste puudustest tulenev töötajate kvalifikatsiooni püsiv langus ning perspektiivitundega inimeste siirdumine õppima ja tööle välismaale? Seda näitab juba lähem tulevik.

Terane mõte

„Põgus pilk lähiminevikule ütleb, et EESTLUSELE on kõige ohtlikum iseseisev rahvusriik. Eelmine lõppes läbikukkumisega ja olemasolevale kraaksutakse kadu. Eestlusele ei sobi valitsev riigimudel, mis baseerub hierarhilisel püramiidskeemil ja

on üles ehitatud vanatestamentlikel tõekspidamistel.“

Postimehe netikommentaator Marve Abiline 14. märtsil kirjanik Siim Veskimähe arvamusele „Eesti – edukas laip?“ juures.

Tallinn 10130, Toom-Rüütli 3/5,
Kesknädal

Aga Ukrainas võibolla on nii...

Praegu püütakse kahest tugevast poolest koosnevat riiki koos hoida. Ühel poolel on korrumpeerunud vanadest juhtidest tüdinud vihane rahvas, kus etteotsa on trüginud marurahvuslased, kel loosungiks „Ukraina ainult ukrainlastele!“: Nende vastas on Venemaa poolt toetatud venekeelsed inimesed, kellele „ultranatsideks“ nimetatavad tunduvad normaalse elu lõpuna.

Gruusias oli „uudendajaks“ Gamsahurdia, kes hävitas Abhaasia ja Lõuna-Osseetia autonoomia, põhjustades sellega 1992. a kodusõja ning nende alade eraldumise.

Ukrainas oli ultrate esimene nõudmine Krimmi ja kõigi venelaste õiguste vähendamise, aga saavutasid nad vastureaktsiooni. Kumbki pool on oma õigustest absoluutselt veendunud, ja lõplahenduseks oleks kodusõda, mille tulemusena riik täielikult purustataks, sest mõlemal poolel on tugevad toetajad.

Võibolla oleks targem praegu, kasvõi ajutiseltki, lahutada riik Lääne- ja Ida-Ukrainaks? Rahvas ise valiks, kus elada. Kummagi poole toetaja kasutaks sõjalise abi asemel seda tuge oma poole ülesehitamiseks. Kumb pool Ukrainast pärast ülesehitust edukamaks osutuks, sellega liituks hiljem vabatahtlikult nõrgem pool. Nagu ühinesid Ida- ja Lääne-Saksamaa. Esmajärjekorras aga ei tohiks hakata riiki taastama eratarbijate gaasihinna tõstmisega, vaid peaks matti võtma kõigi Ukraina oligarhide välismaistelt arvetelt, sest need on tõenäoliselt Ukrainast kokku varastatud.

Igatahes on mõeldamatu, et demokraatlikus

riigis nimetataks näokatetega ja kaigastega inimesi, kes „Molotovi kokteile“ loobivad, „rahulikeks demonstrantideks“, keda pole demokraatlik laiali ajada.

Eelmiste presidentide Kravtšuki, Kutšma, Juštšenko ja Janukovõtši ajal seisis Ukraina riik kuidagimoodi koos, aga ultrate poolt peale surutud seaduste järel pole see vist enam võimalik.

Et ära hoida kodusõda, kus riik täielikult purustataks, peaks Euroopa üle vaatama, keda toetatakse. Näiteks Süürias toetab Euroopa Assadi-vastast opositsiooni, kes pärast võitu teeks kristlased kohe peajagu lühemaks; sellepärast kõik sealsed kristlased ongi Assadi poolel. Euroopa saaks opositsiooni võidu korral pigem vaenlase kui liitlase.

**EESTILIKKE JÄLGI KRIMMIS:
Uputatud laevade ausammast Sevastopoolis
(1904). Amandus Adamsoni teos.**

Meie mehed langesid Iraagis sama mõttetult surma nagu liiklusõnnetuses, sest Iraagi sõja tulemusel kadus USA-vaenuliku Iraani vastane Iraak ning nüüd on Iraani-meelne Iraak valmis USA-d ja Euroopat ründama. Iraagis jätkuva kodusõja käigus hukkunu on aga mitu korda rohkem kui suutis hävitada Hussein.

Ja seda kõike on tehtud demokraatia nimel...

V. Kütt, Tallinn

Tori hobusekasvandus ja põllumajandusministri otsused

Meie ministritel on kombeks ametisesaamisel eelkäijate otsuseid risti vastupidiseks pöörata. Kui varasematest otsustest kasu saajad on nutikad ja nendel raha (võim), ei lase nad sel sündida. Nii nagu on Tori hobusekasvanduse rendilepingu ümber toimuvaga.

Aasta ajakirjanikuks nimetatud Katariina Krjutškova kirjutas sellest värvika loo („Tüli ajas kaposse“, Äripäev 28.02.2014). Selles vahendas takolme mehe ütlusi, mis kuidagi omavahel ei klappinud. Seitse aastat on põllumajandusminister Seeder üritanud ministri ja Tori Hobusekasvanduse OÜ sõlmitud lepingut lõpetada, ja tuhkagi.

Mulle meenuvad tema ametisemääramise esimesel aastal (2007) tehtud järeldused pöörded: ENSV-aegsete põllumajandusjuhtide eemaldamine Põllumajandusministeri koridori seintel, ajaloolise Kuusiku põllumajandusteaduse-hoone arendamisest loobumine ja Eesti künnimeeste MM-il osalemise toetamisest keeldumine. Samuti katse keelata Põllumajandusministeri osalusel

koostatud teose „Eesti põllumajandus XX sajandil“ II osa trükkimine.

Kõige lihtsam oli piltidega. 19. juunil 2007 võeti need ministri käsul maha. Loodetavasti on need raamituna alles ja järgmine minister saab need taas oma kohale panna.

Eelmiste põllumajandusministrite ajal taasriigitatud ja remonditud teadushoone kui riigile liiga suure ehitise andis minister Seeder Rapla vallale, kes pole seni leidnud majale otstarvet. 2007. aasta toetusraha ei saanud minister künnimeestelt ära võtta, sest eelarve koostati eelmise ministri ajal. 2008/09. aastal jäi just selle toetuse arendamisest loobumise ja Eesti künnimeeste MM-il osalemise toetamisest keeldumise. Samuti katse keelata Põllumajandusministeri osalusel

Võib-olla arvas minister, et kõik künnimehed on Rahvaliidust, või oli selle taga miski muu?

Kui Eesti künnimeister Kaspar Järvala poleks 2009. sügisel alustanud kampaaniat Uus-Meremaal künni MM-il osalemiseks, poleks Põllumajandusminister ka 2010. aastal raha leidnud. Poliitiliselt ei sobinud kõrvale jääda ja aprillis peetud võistluste katteks laekus Künniseltsile raha pool aastat hiljem.

Mullu sügisel enne kohalike valimisi peeti ministri toel Olustveres Eesti künnivõistlusti, kus VIP-ide seas ajas vagu ka minister ise. Nüüd on Eestis künni-MM kohana pakutud kaks paika – Kehtna või Olustvere. Künni MM-i Eestis on lubanud praegune minister toetada.

Veel üritas põllumajandusminister keelata raamatu „Eesti põllumajandus XX sajandil. Ülevaade Eesti põllumajanduse loost okupatsioonide ajal. Aastad 1940–1990“ ilmumist. Isegi juba kinnimakstud paberi lasi ta ühest trüki-

kojast ära vedada. Raamat ikkagi trükiti ja keelustamiskatse vaid tõstis huvi selle suurteose vastu. Nii et tuli lisagi trükkida. Teose kolmas osa („Põllumajandus siirdoperioodil. Aastad 1990–2008“) jõudis lugejateni ministrist sõltumata. Selles sisalduvad selgitused ka eelneva osa avaldamise keelamise põhjuste kohta. Künnimeeste osas muutis minister meelt, kuid Kuusiku ajaloolist teadushoonet tagasi ei pööra...

Ilmselt on püüdnud põllumajandusminister edaspidigi ametis olla. Maaelu Edendamise Sihtasutus (MES) ehk „ministri varulennuväli“ kolib Viljandisse alles sügisel. Järgmine (teisest erakonnast) minister võib selle ju ära muuta. Nii nagu käitus minister Helir-Valdor Seeder eelkäijate Tiit Tammsaare ja Ester Tuiskoo rahastatud Kuusiku põllumajandusteaduse-hoonega.

Heino Laipea,
agronoom

Valitsuskriisi ja muude hädade põhjustest

Kõik meie praeguse postsovetliku riigivalitsemise hädad ja puudused tulenevad sellest, et õigel ajal jäeti ära riigi ja ühiskonna desovetiseerimine, dekoloniseerimine ja derussifitseerimine – piirduti üksnes ümbernimetamisega ning sildi- ja värvivahetusega. Ühelt poolt isamaalise ilutsemise, poliitilise naiivsuse ja lullilõõmise, ning teiselt poolt – kompartei kasvandike, diletantide ja profaanide võimulepääsemise mõrusid vilju me praegu üheskoos maitsemegi. Pole võimatu, et 1939.–1940. a. sündmustel Eestis lastakse seetõttu korduda.

Mart Niklus, Tartu

Esimene õige otsus

Eesti rahvas on juba tüdinenud sellest suurest populistlikust kärast, mis on toimunud uue peaministri ja valitsuse paikapaneku ümber. Rahvas on tüdinenud sellepärast, et tal puudub võimalus kaasarääkimiseks.

Kui Siim Kallas 12. märtsil tegi avalduse, et ta meie uueks peaministriks enam ei kandideeri, oli see tema poolt ainuõige otsus. Ja ka üks vähestest õigetest otsustest, mida meie poliitikud on viimastel aastatel teinud. Siim Kallase selline otsus võib tulla talle suureks kasuks, kui ta peaks kunagi Eesti presidendiks kandideerima.

Eesti rahvas ootab nüüd seda, et ka meie president Toomas Hendrik Ilves teeks esimese omapoolse õige otsuse – kuulutaks välja erakorralised valimised.

Praegust valitsuskriisi ei saa enam teistmoodi klaarida, kui on vaja korraldada erakorralised valimised. Peale Kallase lahkumist Reformierakond pakkus omalt poolt peaministriks kandidaadiks Taavi Rõivase. See pakkumine omakorda kinnitab, et Reformi „pink“ on väga lühike.

Mina pakun välja, et uueks peaministriks võiks saada Mart Helme.

Manivald Müüripeal, pensionär Varbla vallast, Pärnumaa

Ukrainast saab veel üks õppetund kõigile

Lugedes 5. märtsi Kesknädalast hr Andrus Tammearvamuslugu Ukraina sündmuste kohta, tundsin pisikest kergendust: keegi ometi leiab selles suures valedes müriaadis aega ja tahtmist otsida infokilde, mis annaksid vähegi usutava pildi toimuvast.

Minul kui vanainimesel puuduvad tehnilised võimalused kujunenud olukorrast ülevaadet saada, aga isegi nendes vähestes kangutamas ja loopimas ning Molotovi kokteile „serveerimas“ — tekst aga räägib rahumeelsest revolutsioonist, mida jõhkrad miilitsad maha suruvad. Huvitav, kas need kuulihaavadega miilitsad lasid end ise maha? No valisid ukrain-

lased endile ikka uskumatult rumala presidendi (kui tema tõesti snaiiperid „tõõle palkas“?) — iga tänapäeva poliitik peaks teadma, et märtrite veri teeb poliitikukarjäärile kindla lõpu. USA abivälisministri Victoria Nulandi tegevus (vt Andrew Gardneri artiklit Diplomaatia veebruarinumbri!) Ukraina peaministri ja läänemeelse valitsuse ametisepanekul jättis kuidagi räpaka mulje. Ajaloolasena leiaksin sellise tegevuse „elegantsema“ variandi Eesti ajaloo: 1940. aastal, kui sm Ždanov meile Vares-Barbaruse valitsuse pukki pani, oli kõik paremini läbi mõeldud — „korraldati tööraha revolutsioon, president Päts kirjutas alla kõikidele paberitele, toimusid Riigivolikogu valimised ja rahva parimad pojad viisid Eesti rahva palavad soovid Moskvasse“. Võib-olla peaks

meie ajalooõpikutes Ždanovit natuke kiitma — oli ta ju „innovatiivne“ ja aimas ette, et nii neid legitiimseid valitsusi tulevikus tehaksegi.

Oma sõjajärgsest lapsepõlvest mäletan, kuidas oodati Valget Laeva ja head Ameerika onu. Kust pidi meie väike rahvas siis teadma, et ootus on asjatu, kuna Teheranis, Jaltas ja Potsdamis müüdi meid Stalinile maha? Ning 1975. a Helsingi konverentsil kinnitati veelkord Euroopa riigipiiride puutumatus kõigi suurriikide juhtide (sh Brežnev ja Ford) allkirjadega. Nii et — täiesti seaduslikult olimegi selles suures Liidus.

Suur oht ja veel suurem oht

Ühest välismaise raadiojaama saatest 1960. aastal jäid meelde USA presidendi Eisenhoweri õpetussõnad oma ametijärg-

lasele Kennedyle: „Kõige suurem oht Ameerika demokraatialle on sõjalis-tööstusliku kompleksi tugenevamine.“ Ju Kennedy võttis neid hoiatussõnu üliväga tõsiselt, ja saigi oma kuuli. Nüüd, palju aastaid hiljem, on see oht kogu maailmale võrratult suurem. Rahvusvaheliste hiid korporatsioonide surve peavad poliitikud kogu maailmas neile tagama tooraine-jarahaturgudel „korjema“ manipuleerides rahvastega võimsate massikomunikatsioonivahendite abil, üha uusi „revolutsioone“ korraldades ja „legitiimseid“ valitsusi ametisse sättides.

Praegugi käib äge võitlus Venezuela nafta pärast. Ju sinugi leitakse oma Pinochet, nagu aastaid tagasi sõjas Tšiili vasekaevanduste pärast. Pidi ju Obamagi hiljuti tunnustama, et käputäis ülikureid omab

rohkem materiaalseid väärtusi kui 3,5-miljardine vaesem pool maakera rahvastikust. Siit siis need pidevad revolutsioonid ja sõjad, mis on ju alati materiaalsete väärtuste ümberjagamised. Viimases „Forbes’is“ pidavat see maailma rikaste ja ilusate edetabel sees olema — esirikkuritest võiks igauks paar Sotši olümpiat või mõne Eesti-suguse riigi endale osta.

Ukraina oligarhid oma 2–3-miljardise varaga on lausa kõnnid. Pealegi algab oligarhide seltsile osale, kes ei osanud õigesti tuult nuusutada, „oktoobrirevolutsioon“. Need, kes panustasid õigele kaardile (parteile), saavad kõrgeid ametikohti, et samamoodi jätkata ja peatses ülemaailmses Ukraina odavmüügis endale riigivara tasku pista. Kümnekonna aasta pärast võib riigikassa jälle tühi olla, aga eks selleks ajaks ole ka uus revol-

tsiooniline noorus peale kasvanud.

Kui Venemaale on uus „Barbarossa pealetungiplaan“ välja kuulutatud ja USA-s vabariiklastest pistrikud võimule tulnud, ega siis Venemaalgi muud üle jää, kui valmistada Kolmandaks Isamaasõjaks. Minu kasin tädimaalilik mõistus ütleb küll, et nii tuleb Piiblis ennustatud Armageddon üha lähemale; on ju seda pikalt ette valmistatud tageduse eskaleerimisega.

Millegipärast meenuvad jälle Jänes tantsud ETV ekraanilt maha võetud poliitilisest nukuseriaalst „Pehmed ja karvased“: „Vastik! Vastik! Vastik!“

Reet Õunas, pensionär
Tootsist, Pärnumaa

Inimlikkusel pole rahvust

Taavi Rõivas lubas juba esimestes telesinimistes kibekõhku eestimeelset valitsust. Mitte ausameelset, tõemeelset, vaid just nimelt eestimeelset. Aga epiteet „eestimeelne“ tähendab mõtlevalle eestlasele tänaseks sama, mida NSV Liidus tähendas „leninlik“, sest see sõnakõlks ei kohusta mitte millekski. Pärast kommunistliku ideoloogia pankrotti oli sovetnomenklatural vaja kiiresti leiutada uus viis, millega rahvast allutada. Parempoolsete „eestimeelsus“ on kahjuks rahva samuti puruvaeseks muutnud nagu kord vasakpoolsete „leninism“. Tõeliselt demokraatlik riik on endiselt unelm.

REET KUDU

Edgar Savisaar imestab ühes oma raamatus: „Mina istusin valitsuses Ansipi kõrval kaks aastat. Sageli võttis ta omavahelises jututeemades üles Mart Laari teema, kelle ta pilgetega üle külvas. Seetõttu olin mina ka veendunud, et reformistide ja IRL-i koalitsioonist midagi välja ei tule. Eksisin. Ma ei oskagi täpselt seletada, mis neid kahte suhteliselt vastandlikku poliitilist jõudu nii väga koos hoiab.“ („Tõde Eestist“ 2012)

Freud aitaks!

Ilmselt suudaks seda, mis veidraid liite koos hoiab, täpsemalt selgitada vaid Sigmund Freud, sest kogu Eesti elu koosneb psühholoogilistest paradoksidest. Näiteks hinnatakse meil väga ajalugu, aga Nõukogude Eesti tegelik lugu on kadunud kindlamalt kui uppunud Atlantis. Paljude kõrgete riigiametnike täielikke elulugusid pole enam kusagilt lugeda, nõukogude periood on haihtunud. Eestlastest on saanud hoolimata ajaloo-maaniast ilma ajaloota rahvas, sest nõukaaegse põlvkonna sünnimaad pole justkui kunagi olemas olnud. Oleme fantastilised inimolendid, kes pärit olematust riigist. Oleme välja koolitanud haritlased ja poliitikud, kellele loeb inimete lahterdamisel eelkõige riigikeel, mitte väärtushinnangud või anded. On ime, kui internetist või mõnest uuest teatmeteosest teada saab, mida tegi praegune Eesti Vabariigi ülemkiht Nõukogude Eestis. Kui nad just ise memuaare ei kirjuta. Vladimir Beekman siiski kirjutas raamatu „Alles see oli...“ (Tänapäev 2008). Seal loeme, et kunagine kardetud EKP

Keskkomitee ideoloogiasekretär aastail 1980–1988 Rein Ristlaan külastas kirjanikku tema kodus. Samuti saame teada, kuidas meie praegune suurrahvuslane Trivimi Velliste korraldas kuulsale Beekmani kirjanikepaarile Tuglase majamuseumis (kirjandusklubi „Tõru“ esimehena) 1987. a esinemisõhtu. Nii seda fotot ja veel paljusid teisi võib lugeja imetleda teoses, kus täpselt kirjas, kuidas jõnglasest, kes vaid tänu venelastele Leningradi blokaadi üle elas, saab uhke rahvuslane. Beekman hurjutab murrangul ajal Tartus puhtaverelise eestlaste kui „internatsi“, sest vastuvaidleja pööranud „raevu ja hukkamõistu kogu eesti intelligentsi vastu, kes tema meelest oli oma natsionalistliku, rahvusvahelise vaenu õhutava ässitustõuga ühiskonna põhjani lõhestanud“. Nii lõpetab oma põlastamise rahvakirjanik

tusteraamatust saab selgeks, et välispass oli tal kindlalt olemas ja „raudne eesriie“ tema reisimist kuigivõrd ei takistanud. Nii oli ta juba 1980. a koos Soome presidendi Urho Kekkoneniga samal fotol. Pidevalt käis „raudse eesriide“ taga ka meie isamaaline president Lennart Meri. Ajal, kui ülejäänud elanikkond oli sunnimaistena kurjuse impeeriumis lõksus. Meri sai juba 1979. a teeneliseks kirjanikuks ja oli 1985–1987 Kirjanike Liidu juhatuse sekretär. Eks VEKSA (Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühing) oli loomulikult KGB käepikendus, nagu kõik NSV Liidu organisatsioonid, mis tegelesid välismaaga. Aga ajal, kui Solženišõn kirjutas „Gulagi arhipelaagi“, oli Meri kurjuse impeeriumi esindusisikuna juba aastal 1975 *Kalevaseura* välisliige. Ja kui ta sai 1982. a Soome Kirjanike Liidu auliikmeks, ei saanud teda mitte keegi Brodski kombel koondukslaagrisse.

Privileeg – välispass

Välispass oli NSV Liidus ihaldatuim privileeg. Pole ime, et võimule tulles ei andnud isamaaline sovetnomenklatura eestivenelastele Eesti Vabariigi passe, mis oleks neist kõigist vabad inimesed teinud! Sovetlik sunnismisus pidi

kõnelejad mitte? Kardan, et kui hakatakse jälle kord juute nende liigse andekuse pärast „ahju ajama“, siis ei tee seda mitte kohalik poliitik, keda „ljubjat“, vaid need teised, kelle jaoks on märksa olulisemad sõnad „rahvus“ ja „emakeel“.

Küsimused jäävad

Kas austerlane Hitler oli suurim Saksamaa patrioot? Kas oli Hispaania patrioot Hemingway, kes läks Hispaania kodusõtta, kuigi mõlemal pool sõdisid hispaaniakeelsed ja tema emakeel oli hoopis teine? Kas oli suurim Venemaa patrioot grusiin Stalin? Missugustest isamaalistest stamploosungitest algab totalitaarne ebainimlikkuse? Ja kes seda kõige osavamalt ära kasutab?

Pisike Eesti suudab lisada kogu maailma rahvuslikule hüsterialle loomulikult vaid tillukese nüansi, aga kohalike elanike laostamiseks piisab sellestki, kusjuures „eestimeelsete“ suur õppetund „Kuidas olla tõeline eestlane?“ on kasulik mitte ainult rikastunud eestlastele, vaid ka kavala äritaibuga eestivenelastele, kes suudavad olla suuremad „eestlased“ kui eestlased ise.

Aga on ka asja teine külg. Mihhail Lotman kinnitas paar aastat tagasi Öhtulehele, et Rein Taagepera jutt eesti keele kaudu integreerimisest olevat lihtsalt jama, sest pärast eesti keele omandamist suhtuvat paljud Eestis elavad venelased Eestisse märksa halvemini, sest loevad kohaliku eesti keelset meediat. Aga pärast 2007. aasta aprillisündmusi öelnud talle varasem väga eestisõbralik muulane, et küllap nüüdsest kaitseksid tema huve ainult Vene tankid, ja lisas siis muiates: „Kahjuks need tankid lõmastaksid ka minu!“ Jah, Vene tanke ja kodusõda ei oota meil ükski arukas inimene, kes armastab oma kodu ja lähedasi. Aga ju on hea, et kedagi ja midagi ikka veel armastada suudetakse. Põhjalikumalt olen kirjutanud meie mahavaikitud sovetiajast ja „ustavate leninlaste“ muundumisest „eestimeelseteks“ oma uues romaanis „Häda-maandumine“ (Eesti Raamat 2014). Ma ei ole küll ajaloolane, aga õnneks mina mäletan, missuguses Nõukogude liiduvabariigis me möödunud sajandil elasime ja missuguseid eeliseid andis enne murrangut Ajaloo Instituudi partorgi roll, mida tookord täitis praegune Rahvusringhäälingu (riigiteleviisiooni ja -raadio) üks lemmikesinejaid David Vseviov.

jätkuma ka demokraatlikus riigis. Noorukese poliitikuna alustanud ajaloolane Mart Laar on seega minu jaoks Lennart Meri hiilgava kõneanni ja kogu meie isamaalise rahvuspoliitika esimene traagiline ohver. Loodan, et vapralt eestimeelst kuulutav Taavi Rõivas ei saa olema järgmine, kellele süda liiga vara üles ütleb, sest koorem on liiga raske kanda. Teine ajaloolane, David Vseviov, jutustas ühel talvisel kohtumisel ravava loo kuulsast juudi teadlasest, kes võidelnud Esimese maailmasõja ajal rindel Saksamaa eest, aga kellele hiljem tagalarotist natsipoliitseinik pidevalt näkku sülitanud. Aga mis rollis on ta ise, kui poetab samal kohtumisel halvustava repliigi poliitikust, keda „russkije ljubjat“ (venelased armastavad)? Jah, üks eestivenelased kedagi „ljubjat“ ja teisi ilu-

Eestlastest on saanud hoolimata ajaloo-maaniast ilma ajaloota rahvas, sest nõukaaegse põlvkonna sünnimaad pole justkui kunagi olemas olnud.

Beekman, imestades, miks keegi saalis vihase eestlase üle ei naernud.

Lõhestatud eestlased

Aga mida siin naerda, kui just Ristlaane- ja Beekmani-sugused lõhestasid eestlased ammu enne taasiseseisvumist: Nõukogude Eestis kiusati taga ka tippkommuniste, mitte ainult dissidente või välispassita lihtrahvast. Mõned eriti andekad õnnestus isegi vangipanna, näiteks erikonstrueerimisbüroo „Desintegraator“ juht Johannes Hint, kes suri 1985. a Patareis. Jah, just mõni teenekas „eestimeelsete“ noorte koolitaja, kes nüüd eriti kõva häälega eestivenelaste üle naerab, ahistas nõukogude ajal innukalt andekaid ja armastatud eestlasi. See lõhestumine pole kadunud, vaid süvenenud.

Vladimir Beekmani mäles-

TALLINNA TV
24. – 30. MÄRTS

ESMASPÄEV, 24.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
08:15 Pühapäevate*
09:00 Kultuurimeeter*
09:30 Aleksei Turovski lood*
10:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
10:15 BBC müstikasari. Bedlam*
11:05 Krimiseriaal. Nero Wolfe 5/8
12:50 Oma Valitsus*
13:35 Ameerika eestlased. Läänerannik 5.osa*
14:05 Info TV
15:00 OTSE: Ülekanne Riigikogust
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Päevakava
19:30 Terve tervis
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Ühistegevuse pooltund
21:30 Spordiakadeemia
22:30 Metsik graatsia
00:05 TÄNA. Uudised*
01:05 Terve tervis*
01:35 TeleChat

TEISIPÄEV, 25.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
09:45 Ühistegevuse pooltund*
10:15 Terve tervis*
10:45 TÄNA. Uudised*
11:45 Päevakava*
12:00 Spordiakadeemia*
13:00 Ülekanne Riigikogust*
16:00 Info TV
16:45 Päevakava*
17:00 Ühistegevuse pooltund*
17:30 Terve tervis*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Nädal Pealinnas
19:30 Raul Vaiksooga Tallinnast Viivikonda
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Kas tohib?*21:30 Vaba mõtte klubi
22:30 Atentaat Richard Nixonile
00:05 TÄNA. Uudised*
01:05 Vaba mõtte klubi*
02:05 TeleChat

KOLMAPÄEV, 26.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
09:45 Nädal Pealinnas*
10:00 Raul Vaiksooga Tallinnast Viivikonda*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Linnaruumi arhiivist. Hipodroom
12:00 Sini-valge lipu all. Raehärrad*
12:30 Vaba mõtte klubi*
13:30 Korvpall*
15:20 Info TV
16:15 Nädal Pealinnas*
16:30 Vaba mõtte klubi*
17:30 Sini-valge lipu all. Raehärrad*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Meedia keskpunkt
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Päevakava*
21:15 Arvutitark
21:30 Inimese mõõde
22:10 BBC draamaseriaal. Pärast surma 9/14
23:05 Spordiakadeemia*
00:05 TÄNA. Uudised*
01:05 Meedia keskpunkt*
01:50 TeleChat

NELJAPÄEV, 27.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Keelatud armastus*
09:45 Meedia keskpunkt*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Sini-valge lipu all. Raehärrad*
12:00 Inimese mõõde*
12:40 Arvutitark*
12:55 Lõõtspillipidu Harmoonika*
13:55 Lõõtspillipidu Harmoonika*
14:55 Info TV
16:15 Ameerika eestlased*
16:45 Ars longior. Sinu kuus kunstiteost*
17:15 Meedia keskpunkt*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Keelatud armastus. Otse südamesse

19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Dr Vassiljevi tervise-minutid
19:30 Kultuurimeetri arhiivist. Elektromagnetiline Kumus
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Dokumentaalfilm. Viimsi saared
21:55 Aja puudutus
22:35 Emma õnn
00:15 TÄNA. Uudised*
01:15 Inimese mõõde*
01:55 TeleChat

REEDE, 28.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Keelatud armastus*
09:45 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
10:00 Kultuurimeetri arhiivist. Elektromagnetiline Kumus*
10:30 TÄNA. Uudised*
11:30 Dokumentaalfilm. Viimsi saared*
12:25 Aja puudutus*
13:05 Emma õnn*
14:45 Info TV
16:20 Koolitants 2014, 9/19*
17:15 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
17:30 Kultuurimeetri arhiivist. Elektromagnetiline Kumus*
18:00 TÄNA. Uudised
18:15 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse
19:00 TÄNA. Uudised
19:15 Mina, tallinlane
20:00 TÄNA. Uudised
21:00 Valitsusevahetus
21:30 Kas tohib?
22:00 Maatriks
22:45 Mõtleme taas. Muusikast*
23:35 TÄNA. Uudised*
00:35 Mina, tallinlane*
01:20 Valitsusevahetus*
01:50 TeleChat

LAUPÄEV, 29.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
09:00 Draamaseriaal. Keelatud armastus. Otse südamesse*
09:45 Inimese mõõde*
10:25 TÄNA. Uudised*
11:25 Terve tervis*
11:55 Ühistegevuse pooltund*
12:25 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
12:40 Mina, tallinlane*
13:25 Kas tohib?*13:55 Arvutitark*
14:10 Maatriks*
14:55 Dokumentaalfilm. Vabaduse väikjavaks! EMV Ladina - Ameerika tantsudes 2014, 1/2
16:40 EMV Ladina - Ameerika tantsudes 2014, 2/2
17:40 Dokumentaalfilm. Hitler 6/6. Kurjategija
18:35 Koolitants 2014, 10/19
19:30 Keskkonnanädal
20:00 TÄNA. Uudised
20:15 Ameerika eestlased 6. osa
20:45 Itaalia miniseriaal. Daami tagasitulek 3/4
22:30 Lubadus
00:35 TÄNA. Uudised*
00:50 Keskkonnanädal*
01:20 TeleChat

PÜHAPÄEV, 30.03

07:00 Info TV
08:00 TÄNA. Uudised*
08:15 Kas tohib?*08:45 Dr Vassiljevi tervise-minutid*
09:00 Ameerika eestlased*
09:30 Keskkonnanädal*
10:00 Itaalia miniseriaal. Daami tagasitulek 3/4*
11:40 Koolitants 2014, 10/19*
12:35 Raul Vaiksooga Tallinnast Viivikonda*
13:05 Kultuurimeetri arhiivist. Elektromagnetiline Kumus*
13:35 Valitsusevahetus*
14:05 Dokumentaalfilm. Hitler 6/6. Kurjategija*
15:00 Pühapäevate*
15:45 Mõtleme taas. Muusikast*
16:35 Aja puudutus*
17:15 Maatriks*
18:00 Terve tervis*
18:30 Inimese mõõde*
19:10 BBC müstikasari. Bedlam
20:00 TÄNA. Nädala kokkuvõte
20:15 Krimiseriaal. Nero Wolfe 6/8
22:00 Chico & The Gypsies 2/2
22:50 TÄNA. Nädala kokkuvõte*
23:05 Pühapäevate*
23:50 Terve tervis*
00:20 Chico & The Gypsies 2/2*
01:10 TeleChat

Keskerakonna Mustamäe piirkond mälestab lahkunud erakonnaliiget

KALJU OSILA t

6.06.1939 – 16.03.2014

Keskerakond mälestab endist Pärnu linnapead

EINAR KELDERit

1948 – 2014

ja avaldab kaastunnet lähedastele.

Nädala juubilar PAUL EHRLICH 160

Paul Ehrlich oli saksa teadlane, kelle teadustöö teemad ja mõju ulatusid üle erinevate valdkondade. Suurimaks kujunesid tema avastused immunoloogias, hematoloogias ja kemoterapias. Pikaajagset koostööd vene bioloogi Ilja Metšnikoviga kroonis 1908. aastal võidetud Nobeli füsioloogia- ja meditsiinipreemia, mis omistati neile panuse eest immunoloogia arendamiseks. Preemia otsustamisel oli keskne Ehrlichi laboris avastatud ja välja töötatud esimene süüfilise ravipraktika.

Paul Ehrlich sündis 14. märtsil 1854 Saksamaal Strehlenis. Ema Rosa Weigerti poolt oli ta suguluses kuulsale bakterioloogile Karl Weigertiga, kes inspireeris Ehrlichi juba koolipoisina huvituma bakterirakkude värvimisest. See huvi kestis läbi meditsiinipöörde Breslau, Strasbourg'i, Freiburg-im-Breisgau ja Leipzigi ülikoolis ning lisaks bakterirakkudele tõusis tähelepanu alla loomsete rakkude ja kudede värvidega märkimine.

Oma doktoriväitekirjas keskendus Ehrlich just hematoloogia valdkonnale ja vererakkudele, ning oli alusepanija mitmele tänasele alusteadmisele. Enamasti keskendus uurimistöö valgeverelibledele (leukotsüütidele, mis on asendamatud organismi immunoloogilistes protsessides). Ehrlich avastas töö käigus nii uue rakutüübi (nuumrakud) kui ka tegeles kirjeldatud leukotsüütide klassifikatsiooniga väljatöötamisega vastavalt sellele, kuidas need reageerisid aluseliste või hapeliste värvidega.

Leukotsüütide uurimine võimaldas tal kirjeldada ja süste-

matiseerida erinevaid leukeemiavorme, mille juurde ta jõudis tagasi juba küpse teadlasena vähiteraapia võimalusi otsides. Rakkude bio- ja histokeemiale keskendumine oli meditsiiniuuringutes tol ajal tavatu, kuid võimaldas avastada seni meditsiiniuuringutes olulisi meetodite komplekte. Näiteks oli Ehrlichi rakkude värvimise meetodika aluseks bakterirakkude Grami järgi värvimisele, mis on tänastes laborites tavapraktika ning üks olulisi bakterite mitmekesisuse süstematiseerimise aluseid.

1882. aastal publitseeris Ehrlich tuberkuloosibakteri värvimise meetodika, mis oli inspireeritud Robert Kochi ettekandest. Koch esitles oma tulemusi esmakordselt tuberkuloositekitaja isoleerimisel. Ehrlich viibis loengul kohal ning hiljem kirjeldas, et tegemist oli „suurima eksperimendiga teaduses“. Ehrlichi parandustest Kochi kuulsale töömeetoditesse, mida viimane tunnustas, algas ka kahe teadlase koostöö ja sõprus, ning mõni aasta hiljem kutsus Koch Ehrlichi vastloodud Nakkushaiguste Instituudi juurde tööle. Sellega koostööga algas ka Ehrlichi uurimistöö uus, immunoloogiale pühendatud etapp.

Immunoloogias keskendus Ehrlich kaasasündinud ja omandatud immuunreaktsioonide uurimisele. Katsetes hiirtega kirjeldas ta antikehade ülekandumist emalt lootele ja rinnapiima kaudu ka vastasündinule, ning immuunreaktsioonide omavahelisi interaktsioone. Ehrlichi paelusid ka autoimmuunsed patoloogilised reaktsioonid.

Ehrlichi suur soov ja eesmärk leida meditsiinipraktikas kasutamist leidvaid ja efektiivseid ravimeid viis ta koostööle teise kuulsale teadlasele Emil Behringuga, kes keskendus difteeria ja teetanuse ravi otsimisele, kuid seni tulutult. Koostöö oli esialgu edukas ning difteeria ravim jõuti ka potentsiaalse seerumi väljatöötamiseni. Selle testimine kujunes edukaks ning ravim jõudis tootmisse.

Paraku ei olnud teadlastevaheline konkurents tavatu ka tol ajal – vaidlused avastuse õiguste jagamise üle viisid kahe teadlase teed pöördumatult lahku, ning Behring sai difteeria ravi avastamise eest 1901.

aastal Nobeli preemia, ilma et Ehrlichi panust oleks tunnustatud.

1897. aastal viis töö Ehrlichi Maini-äärsesse Frankforti, kus ta määrati rahvatervise eest vastutavaks ametnikuks ning kaks aastat hiljem tööd alustanud Eksperimentaalsete Teraapiate Instituudi juhiks. Karjääri muutusega kaasnes ka teadustöös kolmanda tähtsa valdkonna esiletõus – vähiuuringud ja pühendumine eelkõige kemoterapiale.

Ehrlich jätkas noore teadlasena alustatud teed, mis hoidis temas ülal küsimusi elu keemiat ja ravimite keemilise struktuuri ja bioloogilise funktsiooni vaheliste toime-

mehhanismide kohta. Ta enda sõnade kohaselt oli tema suureks eesmärgiks leida keemilised ained, mis tunnekid ära ja spetsiifiliselt jõuaksid patogeensete organismide – või näiteks niisuguste organismisüsteemide rakkude nagu vähirakud – juurde ning käituskid nende suhtes vastumürkideks. Ehrlich ise nimetas neid „maagilisteks kuulideks“. Aastal 1914 tunneme sellise toimega vähiravi kui märklaud-terapiat, kusjuures üks esimesi läbimurderavimeid selles valdkonnas oli Eestiski kuulust kogunud *Glivec*, mida kasutatakse just teatud leukeemiate raviks.

Juba eluajal jõudis Ehrlich tunnustatud ja austatud teadlase staatusesse – Frankfortis paiknenud instituudi tänav kandis Ehrlichi nime. Kuid pärast Hitleri võimuletulekut Saksamaal kujunesid Ehrlichi suurteod teadlase juudi päritolu tõttu võimule ebasoodsaks ning tema aunimetused tühistati. Näiteks keelati levitada USA-s teadlase elu ja tööd tutvustanud filmi.

Pärast Teist maailmasõda osa aunimetusi taastati. Meie kaasaajal leidub Saksamaal mitmeid Paul Ehrlichi nimega tänavaid, apteekke, koole, auhindu (sh Saksa olulisim biomeditsiinilise uurimistöö preemia). Ehrlich oli kujutatud ka Saksamaa 200-margasel rahatähel ning 1970. aastal nimetati teadlase järgi koguni üks Kuu kraatreid.

Inimesena olnud Ehrlich tagasihoidlik ja lahke. Talle oli olnud iseloomulik vähe süüa, kuid suitsetada 25 sigarit päevas. Professionaalselt nõudis ta pidevalt oma tööde tule-

muste eksperimentaalset kontrollimist. Ehrlichi sekretär ja biograaf Martha Marquardt on kirjeldanud teadlasele kolleegidelt osaks saanud jäägitut austust ja pühendumust. Paul Ehrlichi haare teadusmaailmas oli globaalne – ta kuulus kas tava- või auliikmena 81 akadeemiasse või õpetatud seltsi, oli nimetatud Chicago, Göttingeni, Oxfordi, Ateena ja Breslau ülikooli audoktoriks ning pälvis ordeeneid oma panuse eest teaduse ja meditsiini arendamiseks nii Euroopas ja Aasias kui ka Lõuna-Ameerikas.

Paul Ehrlich ja tema abikaasa Hedwig abiellusid 1883. aastal ning perre sündisid tütre Stephanie ja Marianne.

Esimese maailmasõja algus vapustas teadlast sedavõrd, et 1914. aasta jõulude ajal tabas teda kerge insult, millest ta küll paranes, kuid noorpõlves põetud tuberkuloos oli organismi jäädavalt kahjustanud, ning tema tervislik seisund hakkas tasapisi halvenema. Järgmisel suvepuhkusel tabas teda teine insult, millest ta enam ei taastunud.

Paul Ehrlich suri 20. augustil 1915 Bad Homburgis 61-aastaselt.

Kuna loodusteaduste areng on paljuski meetodite areng, siis just seetõttu väärivad Paul Ehrlichi panus teadusesse kõrget tunnustust – ta ei pühendunud üksnes haiguste ja tervise alusmehhanismide väljaselgitamisele, vaid töötas välja uusi ja täiendavaid eksperimentaalsete meetodikomplekte, mis on bioloogia ja meditsiini alusuuringutes ja rakendustes relevantset tänini.

Ulrika Karu

„Meedia keskpunkti“ 100. saade

TTV-s kolmapäeval, 19. märtsil k 19.15 ja kordused

Saate teemad (kui need kesknädala õhtupoolikuks ei muutu, nagu tihti juhtub!):

■ „Ennekuulmatu!“ – nii alustab kõigis saates osalenud saatejuht Heimar Lenk. „Uue valitsuse moodustab rahva kõige madalama toetusega erakond! Oravate populaarsus on vaid 11% Keskerakonna 18% vastu!“

Kas sellepärast peabki tulevane peaminister Taavi Rõivas Ansipi fooliumimütsi asemel hakkama kandma kiivrit? Et ägedate kriitikanoolte eest end kaitsta, nagu soovib Kesknädal.

■ Kogu meedia imestab, kuidas Krimmi rahvas nii üksmeelselt Vene võimu poolt hääletas. Lääneriigid selle referendum tulemusi ei tunnista, kuna Kiievi seadused Ukrainast väljaastumist ei luba. Kui meenutada ajalugu, siis saavutas ka Eesti aastail 1988–1992 iseseisvuse

Moskva seaduste vastaselt. Ka tookord lääneriigid meie iseseisvuse tunnustamisega ei kiirustanud.

■ Väsimatu Ando Leps küsib Kesknädala juhtkirjas: kas mitte Lennart Meri KGB-lik joon ei ulatu ka

tänasesse poliitikasse välja? Pole ju Arnold Rüütli Eesti-keskne poliitika maksvusele pääsenud. Õigusteadlane Leps ei looda suurt midagi ka SDE-st kui mitme erakonna endiste liikmete poolt kokku klopsitud parteist, mis tähendab, et tegu pole oma kindlat liini ajava poliitilise ühendusega selle klassikalises mõttes.

Sajandas saates taas püsikolmik Urmi Reinde, Mart Ummelas ja Heimar Lenk.

15. veebruaril 2012 esimest korda eetrisse läinud saates on esinenud ka Ester Šank, Marika Tuus, Allan Alaküla, Andres Raid, Peeter Vösa, Margus Lepa, TTV juht Toomas Lepp ja isegi Edgar Savisaar kui tugev publitsist. Kõikide esinejate kohta võib kindlalt öelda, et nad on truuult püsinud alternatiivmeedia rindejoonel. Loodetavasti õnnestub rindel hoida ka järgmised 100 saadet!

Tartus

Teisipäeval, 25. märtsil kella 10–12 nõustab Keskerakonna Tartu büroos (Ülikooli 12) jurist Asta Liivak (tasuta).

Teisipäeval, 25. märtsil kl 15 kohtuvad samas seniorid.

Kolmapäeval, 26. märtsil kl 14 kohtumine haridusosakonna saalis (Raekoja plats 12) ajakirja „60+“ peatoimetaja Eve Rohtlaga.